

БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА И СРЪБСКАТА АСТРОНОМИЈА

МАГДАЛЕНА Д. ХРИСТОВА

*Катедра по приложна физика, ФПМИ, Технически универзитет - София
бул. Климент Охридски 8, бл. 10, София 1000, Българија
E-mail: mchristo@tu-sofia.bg*

Резюме: Настоящата работа се спира накратко на събитията довели до календарната реформа в Българската Православна Църква през 1968 година. Изборът на Български Патриарх през юни 2024 и официалното посещение на Сръбския Патриарх Герман и Сръбската църковна делегация в България през 1964 година са допълнителни акценти.

Ключови думи: Новоюлиански календар, календарна реформа, Българска Православна Църква

1. УВОД

На 30 юни миналата година се проведе Патриаршеския изборителен църковен събор в София. Негово Светейшество Даниил е новоизбраният и интронизиран Български Патриарх и Митрополит Софийски. Този избор дава много надежди и упование на нашия народ за съхраняване на Православието и нашата идентичност. В тази връзка, със загриженост за запазване на многовековните връзки между нашите братски църкви, Църковен вестник, органът на Българската Православна Църква и Българска Патриаршия, съвсем наскоро напомни за официалното посещение на Сръбския Патриарх Герман и на Сръбската църковна делегация в България от 3 до 13 септември 1964. Освен София, посещението включва Пловдив, Казанлък, Търново, Троянския манастир, Драгалевския манастир и Княжевския манастир. Важната визита по покана на Българския Патриарх Кирил е отразена с богат снимков материал в брой на Църковен вестник от 28 ноември 1964, Бр. 38 – 4.

2. БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА ДО КАЛЕНДАРНАТА РЕФОРМА

На 27 февруари 1870 г. с ферман на султан Абдулазиз е създадена Българската екзархия. В резултат на това през 1872 г. Константинополската патриаршия обявява схизма на Българската екзархия, която продължава до 1945 г. През

Снимка 1. Негово Светейшество Даниил Патриарх Български и Митрополит Софийски.

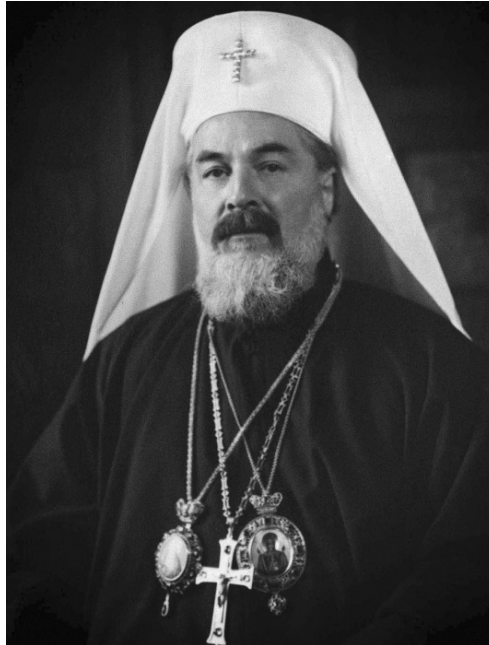
Снимка 2. Негово Светейшество Сръбския Патриарх Герман и Сръбската църковна делегация в София от 3 до 13 септември 1964 година.

1913 г. България е монархия с цар Фердинанд и либерално правителство с министър-председател Васил Радославов. На 26 февруари 1916 г. правителството внася в Народното събрание законопроект за промяна на юлианския календар с григориански със специален текст "Мотиви на законопроекта" като допълнение. Има специално обръщение към Българската Православна Църква да следва правителството, за да се избегнат разминаванията, произтичащи от действието на два календара: юлиански в духовенството и григориански в светската. Очаква се Църквата да наложи григорианския календар и да празнува Възкресението Христово заедно с римокатолиците и протестантите, и да разчупи единството в това отношение с останалите православни. След дебатите, проведени през март 1916 г. в Софийския синодален дворец, Синодът изпраща писмо до правителството с отрицателно становище относно планираната реформа. България става първата православна страна, която приема григорианския календар за светска употреба. Лидерът на опозицията Александър Гиргинов заявява: "Не може да има просветен православен клирик, който да изразява просвещението си, като празнува православен църковен празник на различна дата от тази, която се празнува от общата православна църква."

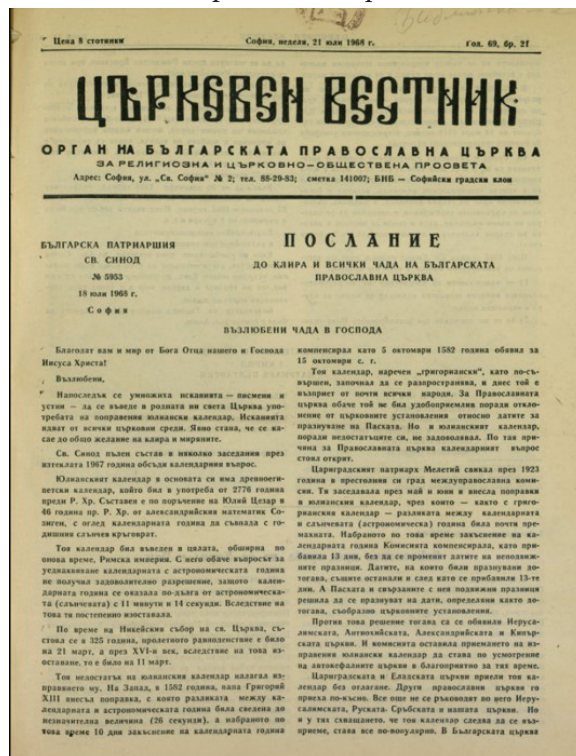
3. КАЛЕНДАРНА РЕФОРМА

Първата стъпка за приемане на новоюлианския календар е направена от проф. Константин Бобчев, известен в църковните среди, председател на патриаршеската катедра "Свети Александър Невски". На 28.12.1966 г. той написва изложение по календарния въпрос, с което препоръчва провеждането на календарната реформа. Това е обръщение към Патриарха и Светия синод. По време на лятната си сесия през 1967 г. Светият синод назначава комисия, която да изготви подробен доклад относно целесъобразността на календарната реформа. Комисията заключава, че новият юлиански календар може да бъде приет, като се прави запитване дали не би било по-добре братските църкви (Българска, Сръбска, Руска и Йерусалимска) да направят това едновременно. На 22 декември 1967 г. Светият синод решава да приеме новия календар, считано от 20 декември 1968 г., т.е. в навечерието на Коледа по новия стил. Календарът за 1969 г. излиза с указания за църковно празнуване в дните в края на декември 1968 г. във връзка с въвеждането на новия календар. След като денят на Свети Николай непосредствено следва предшестването на Рождество Христово и Свети Игнатий Богоносец, Коледният пост бива съкратен с 13 дни.

Приемането на новия календар не среща масова и организирана съпротива, тъй като по това време в България има малко вярващи, които редовно ходят на църква. Малка група свещеници, монахини и миряни отказват да приемат новия календар. Най-ярките и харизматични личности сред тях са: архим. Серафим (Алексиев), доцент по догматика и Нов завет в Духовната академия; архим. Сергей (Язаджиев), доцент по догматика и Нов завет в Духовната академия; Княжевски манастир "Покров Богородичен" в Софийския квартал Княжево.

Снимка 3. Негово Светейшество Кирил Патриарх Български и Митрополит Софийски.

Снимка 4. "Църковен вестник" бр. 21 от 21 юли 1968 година.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Развитието на сръбската астрономия със създаването на новоюлианския календар от Милутин Миланкувич през 1923 година и приемането му от Българската Православна Църква през 1968 година, допринася за синхронизиране на духовния и граждански живот в страната. В резултат, БПЦ употребява по-точен астрономически календар от този в светския живот.

БЛАГОДАРНОСТИ

Благодаря на моята колежка г-жа Мариета Иванова, на г-жа Ружа Доновска от Библиотеката на Богословски факултет към Софийски университет "Св. Климент Охридски" и на г-жа Ангелина Петрова от Библиотеката на Софийска Духовна семинария "Св. Иван Рилски" за оказаната помощ.

ЛИТЕРАТУРА

Българска Патриаршия (<https://www.bg-patriarshia.bg>)

Наука, кн. 6/2015 том XXV, Издание на Съюза на учените в България.

Методиев, М.: 2008, Календар и църковна политика през комунизма, *Християнство и култура*, 24, 53-60.

Христов, Д.: 2022, Реформата в календара на България през 1915,

<https://chr.bg/istorii/tehnokalendarata-promyana-v-balgariya-ot-1916-godina/>

THE BULGARIAN ORTHODOX CHURCH AND SERBIAN ASTRONOMY

The present work briefly focuses on the events that led to the calendar reform in the Bulgarian Orthodox Church in 1968. The election of the Bulgarian Patriarch in June 2024 and the official visit of the Serbian Patriarch German and the Serbian Church delegation to Bulgaria in 1964 are additionally considered.

Keywords: New Julian calendar, calendar reform, Bulgarian Orthodox Church